

Verslag vervolgbijeenkomst Collectief leren - 28-02-2019

Inleiding

Op donderdagavond 28 februari vond de tweede bijeenkomst plaats van de pilot Collectief leren met de gemeenteraad van Goirle. Naast raadsleden en burgerleden waren ook wethouders Johan Swaans en Piet Poos, griffier Berry van 't Westeinde, raadsadviseur Carlo Zwartendijk, stedenbouwkundige Sylvia Torremans, programmamanager omgevingswet Leanne van Tilborg, en trekker werkgroep participatie omgevingswet Anka Hermans aanwezig.

De bijeenkomst werd begeleid door Alinda van Bruggen (WagenaarHoes) en was voorbereid in overleg met de griffier. Het doel van de bijeenkomst was tweeledig: enerzijds het bespreken en met behulp van een casus nader verkennen van het procesvoorstel van de Regiegroep voor het omgaan met grote RO-projecten, anderzijds het samen leren over en reflecteren op de rolinvulling als raadslid en als raad.

Procesvoorstel regiegroep voor omgang met grote RO-projecten

De bijeenkomst werd geopend door Berry van 't Westeinde die het procesvoorstel dat door de regiegroep is ontwikkeld nog kort toelichtte. Vanuit de aanwezige raadsleden kwam de vraag in welke situaties dit procesvoorstel feitelijk aan de orde is, gezien de afwijkingsbevoegdheden die de raad in juli 2016 (bij de implementatie van de Wabo) al aan het college heeft gemandateerd. Het bleek niet bij alle raadsleden bekend wat de scope is van het mandaat dat destijds aan het college is gegeven. En er bleken verschillende beelden te bestaan over de betekenis van dit mandaat: in hoeverre kun je je als raadslid en als raad nog richting geven aan besluiten over afwijkingen die binnen dit mandaat vallen? Kan dat alleen nog in een controlerende rol en hoe vul je die dan in? Of moet je dit als raad nu gewoon loslaten? Geconstateerd werd dat de raad in principe de mogelijkheid heeft om het mandaatbesluit te herzien, maar dat er ook zonder wijziging meer genuanceerde opties zijn dan loslaten of een motie van wantrouwen tegen de wethouder of het college: de raad kan het college ook gevraagd en ongevraagd adviseren.

In het gesprek kwam een aantal punten naar voren:

- Als de raad zaken mandateert aan het college, moet je die dan ook loslaten, tenzij er een signaal uit de samenleving komt dat zaken niet goed gaan.
- Het is gewenst dat de raad weet wat er in 2016 aan het college is gemandateerd. Daarnaast is een aantal zaken in de zogenoemde "kruimelregeling" wettelijk aan het college gemandateerd.
- De raad kan wel inhoudelijk sturen door middel van kaderstelling: door beleid te ontwikkelen, bijvoorbeeld in een woonvisie.
- Mandateren betekent loslaten en vraagt vertrouwen. Dat vertrouwen kan volgens sommigen aangetast worden als het college te vaak of te ver afwijkt van de ambtelijke advisering.

Anderen vinden dat het college moet kunnen afwijken van het ambtelijk advies, maar dan wel met een heldere argumentatie.

Om nader te verkennen hoe de raad dit zou kunnen en willen invullen en hoe het door de regiegroep voorgestelde proces werkt, werd geoefend met een fictieve casus.

Casus zorgresort Breehees

Stel: Via het raadsinformatiesysteem informeert het college de raad over een voorstel voor een project in Breehees. Het college staat positief tegenover het voorstel en biedt de raad op deze manier de mogelijkheid om wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

Het voorstel is bij de gemeente ingediend door een projectontwikkelaar namens WeCare bv. WeCare wil in Breehees een innovatief zorgresort realiseren. WeCare wil een enkele grote boerderijen in Breehees kopen, en daar een groot innovatief zorgresort realiseren dat zich richt op respijtzorg, “op adem komen” en systeemtherapie voor volwassenen en kinderen met psychische klachten (depressies, burnout, autisme en beginnende dementie) en hun verzorgende partners, kinderen of ouders. In het resort wil WeCare (binnen de bestaande gebouwen) een 60-tal comfortabele appartementen realiseren, en daarnaast een uitgebreid aanbod aan faciliteiten voor therapie, sport- en recreatie. In het plan is naast de deze faciliteiten ook een uitgebreid aanbod van activiteiten voorzien: masterclasses en muzieklessen, lezingen, theatervoorstellingen, diverse cursussen etc. Ook mensen die niet op het resort verblijven kunnen van de faciliteiten op het resort gebruik maken. Rond de voorzieningen zal het terrein opnieuw worden ingericht door aanleg van nieuw bos met onder meer wandel- en fietsroutes.

De projectontwikkelaar heeft al contact gezocht met de eigenaren van twee grote boerderijen in Breehees, die wel open staan voor verkoop van hun grond. Ook is al een omgevingsdialoog gevoerd. De omgeving is akkoord, over sommige aspecten zelfs enthousiast. Wel zijn er enkele zorgen geuit over enkele specifieke punten (parkeren – verkeersstromen - geluidsoverlast), waarvan het college in de raadsinfo aangeeft dat daarmee bij de uitwerking van het plan rekening zal worden gehouden.

Het college staat positief tegenover het plan, vanwege de kansen en voordelen voor de zorg maar ook voor de lokale economie en werkgelegenheid. WeCare verwacht zeker 20 vaste banen te kunnen bieden. Het plan past niet binnen de ruimtelijke en stedenbouwkundige uitgangspunten. Vanwege de inhoudelijke wenselijkheid echter, en omdat in de omgevingsdialoog positief gereageerd is, wil het college de realisatie van het plan mogelijk maken en een bestemmingsplan procedure inzetten.

Aan de raadsleden werd gevraagd om in drie- of viertallen de volgende vragen te bespreken:

- Hoe zou u op deze informatie reageren?
- Wat heeft u nodig voor uw oordeelsvorming?
- Hoe zou u in dit geval de omgevingsdialoog willen inrichten?

De vier subgroepen kwamen daarbij tot heel verschillende antwoorden. Inhoudelijk varieerden de antwoorden van ‘fantastische plan op goede plek’, ‘goed plan op verkeerde plek’, ‘past in onze leisure visie, onze dementie-vriendelijke ambitie en ons beleid voor conversie van boerderijen’, tot ‘dit kan helemaal niet’.

Twee van de vier subgroepen gaven aan nog veel vragen te hebben en informatie te missen, maar slechts één subgroep zei dat ze daarom nog niet tot een oordeel konden komen. De manier waarop men de ontbrekende informatie wilde verzamelen verschilde ook maar opvallend was dat veel raadsleden zelf op zoek wilden gaan naar de ontbrekende informatie, gesprekken in de buurt wilden gaan starten.

Volgens het procesvoorstel van de regiegroep kan de raad wanneer het college een voorstel voorlegt vanuit 'een positieve grondhouding', wensen en bedenkingen inbrengen. In de bespreking van de casus bleek dat het voor veel raadsleden niet duidelijk was hoe zij die rol dan kunnen pakken en de ruimte daarvoor kunnen claimen. Is daar nog wel tijd en ruimte voor als het college al een 'positieve grondhouding' heeft ingenomen? Wat houdt een 'positieve grondhouding' precies in, zijn er daarmee niet al zoveel verwachtingen gewekt bij de initiatiefnemer en anderen dat je nauwelijks meer terug kunt? Maar wanneer kan de raad dan wel invloed uitoefenen?

Inzichten en aandachtspunten die naar voren kwamen in het gesprek waren:

- Een deel van de vragen die leven bij de raad, is ook al gesteld en beantwoord door de behandelend ambtenaren. De raad hoeft dus niet voor alle vragen zelf op onderzoek uit en kan meer gebruik maken van wat al is uitgezocht door de vragen die het voorstel oproept. Door aan het college aan te geven welke vragen het voorstel oproept, kan de raad zichzelf veel werk besparen en de eigen inzet beperken tot wat nog ontbreekt en/of wat men echt zelf wil ophalen.
Sommigen, met name in de ambtelijke organisatie, hebben het gevoel dat er onvoldoende vertrouwen is om op deze wijze samen te werken. De meeste raadsleden gaven aan dat het geen kwestie is van wantrouwen. De informatie waaraan de raad behoefte heeft voor zijn oordeelsvorming komt niet altijd heel herkenbaar naar voren in de stukken. Door vragen te stellen bij voorstellen kan de raad duidelijk maken welke informatie zij belangrijk vindt en kan wat daarvan al is uitgezocht door de ambtelijke organisatie naar voren worden gebracht.
- Als de raad gaat werken volgens het procesvoorstel, moet wel nog duidelijker worden gemaakt hoe en wanneer de raad kan aangeven dat hij wensen en bedenkingen wil inbrengen. Ook moet nog duidelijker worden welke ruimte daar nog voor is.
- Inhoudelijk sturen kan de raad met name door kaders te stellen. Dat kan echter niet meer in het stadium dat een vergunningaanvraag wordt ingediend. Kaderstelling moet aan de voorkant gebeuren. Het Omgevingsplan is niet alleen bindend voor initiatiefnemers, maar ook voor de gemeente zelf. Ook de raad zelf heeft in de startbijeenkomst aangegeven voorspelbaarheid een belangrijke waarde te vinden.
- Een goede invulling van de omgevingsdialoog vinden de raadsleden erg belangrijk. De beelden over hoe die er uit zou moeten zien verschillen echter. Vragen die daarbij van belang zijn, zijn onder meer: Wat willen we ophalen met de omgevingsdialoog? Wie moeten daarvoor betrokken worden? Wie is verantwoordelijk voor het proces? En wat doen we met de opbrengsten?
Het is belangrijk hier als raad nog verder over te praten. De naderende Omgevingswet eist ook van gemeenten dat er een participatieparagraaf wordt opgenomen in de Omgevingsvisie

en het Omgevingsplan waarin de afspraken en eisen ten aanzien van de omgevingsdialog zijn vastgelegd.

- Een ander aandachtspunt ten aanzien van de naderende Omgevingswet is dat daarin het college meer ruimte krijgt voor het maken van integrale afwegingen en om zonder toestemming van de raad af te wijken van het Omgevingsplan. Waar nu nog een 'verklaring van geen bedenkingen' (Vvgb) van de raad nodig is om te kunnen afwijken van het bestemmingsplan, verdwijnt de Vvgb straks en heeft de raad nog slechts een adviesrecht (niet bindend). De raad zal moeten nadenken hoe hij aan dit adviesrecht effectief invulling kan geven binnen de kortere doorlooptijd voor de beoordeling van aanvragen die per 2021 geldt; zeker als we er van uit gaan dat een casus zoals deze pas door het college aan de raad wordt voorgelegd als de aanvraag voor de Omgevingsvergunning al is ingediend en het proces al loopt. Ook kan worden nagedacht of het niet gewenst is dat het college de raad al in een eerder stadium informeel polst over welke vragen en aandachtspunten de raadsleden zien bij een dergelijke ontwikkeling.
- Het verdient aanbeveling om het procesvoorstel in de komende periode nog eens tegen het licht te houden vanuit het perspectief van de naderende Omgevingswet, en te bezien hoe de wijze van samenwerken tussen raad en college nog meer 'Omgevingswet-proof' kan worden gemaakt.

Opbrengsten van de bijeenkomst en wensen voor vervolg

Bij de afsluiting van de bijeenkomst werden de raadsleden uitgenodigd om hun reacties en wensen voor het vervolg uit te spreken. Genoemd werden:

- De bijeenkomst heeft inzicht opgeleverd in processen en structuren. Jammer dat de afwezigen dit niet hebben meegekregen. Misschien kunnen we hier een volgende keer nog op terugkomen.
- De avond heeft veel nieuwe informatie en inzichten over het werken onder de Omgevingswet opgeleverd. We moeten als raad nog nader spreken over waar de winst voor onze inwoners zit.
- Veel nieuwe dingen gehoord. Het belang van een werkgroep Omgevingswet is duidelijk!
- Er is gevraagd of het mogelijk is een portfolio te maken met de belangrijkste informatie voor de raad over de Omgevingswet.
- Het is fijn om de tijd te nemen voor gezamenlijke reflectie op processen en hoe wij daarin onze rol kunnen invullen.
- Het verraste dat vertrouwen een issue lijkt te zijn bij de ambtenaren. Als raadslid voel ik geen wantrouwen richting college en ambtenaren. Een ander raadslid merkte op dat hij als oppositielid wel heel kritisch is, maar dat het vertrouwen er wel is.

**Nederlandse Vereniging
voor Raadsleden**

- Voor het vervolg van het leertraject werd voorgesteld om stil te staan bij
  - Invulling geven aan de spelregels voor de omgevingsdialog
  - Wat zijn de grenzen van het werk van de raad? Met name in relatie tot vragen stellen, antwoorden zoeken en vertrouwen in wat het college en de ambtelijke organisatie hebben gedaan.

Daarnaast werd door de deelnemers aangegeven dat ze de bijeenkomst waardevol en zeer zinvol vonden. Afsgesproken is dat nadere wensen en reacties bij de griffie kunnen worden gemeld, en dat de griffier met de begeleider van het leertraject op basis daarvan en van de eerder aangegeven leerbehoeften een voorstel maakt voor de invulling van het vervolg van het traject.

Alinda van Bruggen
Driebergen, 13 maart 2019